Dr. WALLNER IGNÁCZ.

Integritatem atque abstinentiam in tanto viro referre iniuria virtutum fuerit. Ne famam quidem, cui saepe etiam boni indulgent, ostentanda virtute aut per artem quaesivit . . . Tacitus: Agricola. Cap. IX. 15—17.

Sopron, 1915. Szent György havában.

Dr. Wallner Ignácz

c. kir. főigazgató,
ny. áll. főreáliskolai igazgató.

Ágyúdörej, fegyverropogás reszkettetik meg a levegőt, a történet könyve új fejezetekkel gazdagszik. Pihen az alkotó Munka, a rombolás Daemona üli most diadalát a földön. Féltve őrzött kulturánkat, ezeréves nemzeti létünket megsemmisítéssel fenyegeti egy számbeli túlsúlyánál fogva veszedelmes ellenség. De épen az a körülmény, hogy a háborúk sorsát nem a nyers *Erő*, hanem a tudás fegyverével felvértezett *Szellem* dönti el, teszi nemcsak elviselhetővé súlyos megpróbáltatásainkat, hanem egyúttal rendíthetetlen bizalommal tölt el igazságos ügyünk végleges győzelme iránt.

A modern hadviselés stratégiai és taktikai munkája nem a csatatérre szorítkozik csupán. A néphadseregekkel vívott harcok eredménye a háborút megelőző munka szervezettségétől, a tömegek nevelésétől és iskolázottságától függ. *Iskola, nevelés* ezen a két tényezőn alapszik népek és államok sorsa. A nemzet művelődésén eredményes buzgalommal dolgozó munkást épúgy megilleti az elismerés pálmája, mint a honmentő bajnokot a győzelmes babérág.

A soproni állami főreáliskola csak kötelességét teljesíti, amikor jelen sorait annak a férfiú emlékének szenteli, aki mint az intézet vezetője és tanára 44 évet töltve a hazai kultura szolgálatában a tavalyi év folyamán a jól megérdemelt nyugalomba vonult. Dr. *Wallner Ignácz* egyénisége messze kimagaslik **pály**atársai sorából. Bár személye eredményes paedagogiai és didaktikai **mű**ködése révén elsősorban a mi intézetünkkel forrott össze elválaszthatatlanul, hosszú éveken át folytatott önzetlen és széleskörű köztevékenységével, tudományos búvárlataival elismerést vívott ki magának az iskola falain kivül is. Megalkuvást nem ismerő puritán jelleme, szerény, de mindamellett előkelő modora köztiszteletet szerzett nevének nemcsak városunkban, hanem mindenki előtt, kik vele valaha is érintkeztek. A közművelődés szolgálatában eltöltött munkás élete, kulturideálokért hevülő lelke példakép gyanánt szolgálhat mindenkinek, de elsősorban azok-

nak, kik eszményi törekvésektől vezéreltetve az ifjúság nevelésével foglalkoznak s ezzel együtt a nemzeti jövő megteremtésén fáradoznak.

Dr. *Wallner Ignácz* Kőszegen született 1847 április 6-án. Atyja, a szerény viszonyok közt élő néptanító, ki 53 évi működés után lépett még csak nyugalomba, gondos nevelésben részesítette kiskorú fiát. A kőszegi négyosztályú gimnázium elvégzése után, mivel az idegen helyen való iskoláztatás a család anyagi helyzetét megnehezítette volna, gyógyszerész gyakornoknak állott be Kőszegen lakó nagybátyjához 1861-ben. A még gyermek ifjú ettől az időtől kezdve saját erejével, fáradtságot nem ismerő szorgalommal küzd és végzi tanulmányait magánúton. 1867-ben Bécsbe kerül, melynek egyetemén főkép chemiai és természetrajzi tanulmányokat folytatott. Ezen idő alatt a bécsi műegyetem előadásait is hallgatta, szorosan vett tárgyain kívül zeneelmélettel és mathematikai studiumokkal foglalkozott. Már 1869-ben elnyerte a *Magister Pharmaciae* címet, egy évvel később 1870-ben a *doktori* diplomát is megszerezte kitűnő eredménnyel. Még ebben az esztendőben asszistensnek nevezték ki az innsbrucki egyetem physiologiai és chemiai tanszékéhez, mely állást azonban nem foglalta el,mert időközben Sopron sz. kir. város törvényhatósága tanárnak választotta meg az épen keletkezőfélben levő községi főreáliskolához.

Ettől az időtől kezdve (1870) a mult év május haváig, tehát 44 esztendőn keresztül megszakítás nélkül a mi intézetünknek volt tagja, 1897-től kezdve pedig vezetője. Szigorú erkölcsi felfogásával, széleskörű alapos műveltségével, ritka paedagogiai és didaktikai rátermettségével nemzedékeket nevelt föl és oktatott, dísze volt nemcsak a soproni főreáliskolának, hanem egyúttal a magyar paedagogiának is, hasznos, számottevő előmozdítója a hazai kulturának.

A fiatal, alig 23 éves tanárnak nemcsak a kezdet nehézségeivel kellett megküzdenie, de elszörnyüködve kellett tapasztalnia épen a természettudománynak elhanyagoltságát. Jellemzésül talán az is elég, ha fölemlítjük, hogy iskolánknak ebben az időben létező „természetrajzi és vegytani gyüjteménye" alig néhány készülékből, egy üres ruhaszekrényből és egy dobozba rejtett 3 pillangóból állott mindössze. Első törekvése tehát a természettudományi oktatáshoz elkerülhetetlenül szükséges szerek és eszközök megszerzésére irányult. Hogy milyen kitartó szorgalommal dolgozott, azt épen intézetünknek ma már dúsan felszerelt chemiai laboratoriuma bizonyítja, melynek megalkotása kizárólag Dr. *Wallner Ignácz* érdeme. Az ő tevékenységének eredménye gazdag természetrajzi gyűjteményünk is, valamint őt illete meg a dicséret biologiai laboratoriumunk létesítése körül kifejtett fáradozásaiért.

Anyagi eszközök hiján kezdetben alig foglalkozhatott kedvenc tárgyával, a chemiával. Munkakedvtől áthatott lelkületén, ideális gondolkozásán azonban még ekkor sem válhatott úrrá a tétlen szemlélődés és kishitűség. Az első években a soproni flórát tanulmányozta, mely munkás-

ságának eredménye a „*Sopron környékén található virágos növények és edényes cryptogamok*" című alapos tudásra valló értekezés. (Megjelent a soproni áll. főreáliskola 1902/3. évi Értesítőjében.) Sopron flórájával kapcsolatban egyúttal városunk környékének bogárfaunáját is vizsgálódásainak körébe vonta; e téren kifejtett tudományos tevékenységének köszönhető a most már iskolánk tulajdonát alkotó gazdag és rendkívül értékes bogárgyűjtemény. (*„A soproni m. kir. áll. főreáliskola bogárgyűjteménye*" című értekezését Értesítőnk 1901/2. évfolyamában tette közzé.)

Munkássága, tehetsége és vezetésére való rátermettsége már fiatalkorában kitűnt, amit az a körülmény is bizonyít, hogy Sopron sz. kir. város közgyűlése 1872. évi szeptember 25-iki határozatával a kormány döntéséig őt bízta meg a főreáliskola ideiglenes igazgatásával. Tisztán elvi okok és ellentétek, melyek közte és a törvényhatóság közt adminisztrációs ügyekben felmerültek, azonban arra birták őt, hogy tanári állásáról lemondjon. A város és tanügyi hatóságok egyaránt érezték, hogy Dr. *Wallner Ignácz* távozása jelentékeny veszteség volna a szépen fejlődő intézetre nézve. A polgármester a közgyűlés megbízásából és *Trefort Ágoston* kultuszminiszter egyidőben kérték őt, változtassa meg szándékát. Beleegyezése folytán továbbra is megmaradt intézetünk tagjának. Buzgón teljesített iskolai és tudományos működése közepette diplomáinak számát is gyarapította, 1876-ban a tanári oklevelet is megszerezte.

Vétenénk, ha Sopron sz. kir. város áldozatkészségét és iskolánk fejlesztése körül elért nagy érdemeit hallgatással mellőznők; tagadhatatlan azonban, hogy a főreáliskola államosításával (1876.) egészen új korszak állott be intézetünk történetében. Az állam bőkezű gondoskodása révén a szertárak és kisérleti eszközök fokozatos gyarapítása által a tanítás nivója is a kor kivánalmainak megfelelőleg évről-évre emelkedett. Vegytani kisérletekre alkalmas laboratoriumában Dr. *Wallner Ignácz* nemcsak az oktatás céljainak megfelelő, hanem egyéb közhasznú (technikai, physiologiai, törvényszéki stb.) munkálatokat is végezhetett. Ezrekre rúgó vizsgálódásai és meghatározásai eredményes pontosságuk miatt csakhamar közbizalmat ébresztettek Dr. *Wallner Ignácz* személye és munkássága iránt nemcsak városunkban, hírneve az ország határain túl, a külföldre is eljutott.

Legjelentékenyebb és városunk érdekeit is érintő studiuma „*Sopron sz. kir. város kútvizeinek összetétele*" (Értekezés alakjában megjelent Értesítőnk 1888/9. és 1896/7. évfolyamaiban). E tanulmányában minden kétséget kizárólag megállapította, hogy a város belső területén fekvő kútvizek a rossz csatornázás következtében valamennyien többé-kevésbbé fertőzöttek s ennélfogva a város lakóinak egészségét veszélyeztetők. Dr. *Wallner Ignácz* tudományos megállapításai és szavai döntőleg hatottak a városi vízvezeték létesítésére. Nem akarjuk elvitatni másoknak e téren szerzett nagy érdemeit — így meg kell többek közt említenünk *Preiss Móric* bécsi professor és *Wolf Henrik* geologus nevét — mégis hálátlanság lenne részünkről,

ha Dr. *Wallner Ignácz* személyét a vízmű alapítása körül kifejtett önzetlen és buzgó működéseért ki nem emelnők. A kezdetben nem épen népszerű eszme csak lassan hódított tért; Dr. *Wallner Ignácz* és társainak lelkes agitációja révén azonban mégis megvalósult. A városi polgárság többségének idegenkedése miatt a vízvezeték művét egy részvényesekből álló csoport alapította, de csakhamar bebizonyosodott, hogy a vízmű létesítését nem egyes személyek érdeke kívánja, hanem az egész városnak közszükséglete. A bizalmatlanság lassankint megszünt s a törvényhatóság később magához is váltotta azt a részvényesektől. Keletkezésének idején ép úgy, mint később szóval és tettekkel egyaránt buzgón és hathatósan segédkezett a vízvezetéki mű üzemén. Buzgón és önzetlenül szolgálta Dr. *Wallner Ignácz* városunk érdekeit az által is, hogy a kommunitást érintő vegyi vizsgálatokat évek hosszú során át mindig pontosan és anyagi ellenszolgáltatás nélkül végezte.

Gyakran szerepelt ő vegyvizsgáló szakértőként a kir. törvényszéknél, valamint járásbíróságnál, továbbá a postaigazgatóságnál és pénzügyigazgatóságnál; utóbbi helyen tagja volt a pénzügyőri biztosokat vizsgáztató bizottságnak is. Alapos szaktudása és szigorú lelkiismeretessége folytán szinte páratlan tekintélyt sikerült kivívnia vegyvizsgálati ügyekben. Nemcsak városunk lakói fordultak hozzá tanácsért, tudományos hírneve a messze idegenbe is eljutott. Nem elvont theoriákkal szolgálta a tudományt, szakismereteit mindig a gyakorlati élet céljainak megfelelőleg igyekezett hasznossá tenni a köz javára.*)

A *salus reipublicae suprema lex* elvét nálánál lelkiismeretesebben senki sem valósíthatta meg. Mint a városi törvényhatóságnak tagja 1893-tól fogva 15 éven át gyakran nyilvánosan is fölszólalt, de mindenkor csak a közjóért, sohasem személyes érdekekért. Törvényhatósági képviselősége alatt egyúttal a pénzügyi bizottságban is dolgozott. Mi sem bizonyítja jobban a személye iránt megnyilvánult közbizalmat, mint az a körülmény, hogy amikor mandátuma lejárt, s az új választásokat kiírták, a két legnagyobb városi párt megbizottjai biztosították őt szavazatukkal. Dr. *Wallner Ignácz* megköszönte a pártok bizalmát, de megmaradt elhatározása mellett s a neki fölajánlott mandátumot iskolai elfoglaltságára való hivatkozással nem fogadta el többé (1908).

Elismerésre méltó tevékenységet fejtett ki Dr. *Wallner Ignácz* a *Soproni Zeneegyesületben is.* A klasszikus zenének ifjú korától kezdve nagy kedvelője és kiválóan tehetséges művelője volt. Mint elnöke a

---

*) Jellemzésül szolgáljon alábbi eset is: Mintegy 20 évvel ezelőtt a soproni postaigazgatóság felkérte őt, hogy egy sikkasztás felfedezése ügyében segítségére legyen. Megtörtént ugyanis, hogy egy nagyobb összeget tartalmazó pénzeslevelet felbontottak, a pénzt kivették s ujból beragasztották. Több személy, illetőleg állomás gyanuba esvén, a gyanusított állomásokról porzót hozatott és ennek valamint a felbontott pénzeslevél borítékához tapadt porzónak vegyi megvizsgálásából pontosan megállapította, melyik állomáson törték fel a borítékot. A bűnös hurokra került, az ártatlanok felszabadultak a rettenetes gyanu alól. Amikor aztán a postaigazgató az önzetlen és sikerrel járó közreműködéséért köszönetet mondott, Dr. Wallner Ignácz e szavakkal búcsuzott tőle: „A gazembereknek üldözésére és ártatlanok védelmére mindenkor szivesen és ingyen állok rendelkezésére."

körnek nemcsak nagy szakértelemet tanúsított, hanem egyúttal a bukástól is megmentette azáltal, hogy a régi — 1827-ben alapított — körből kivált és a Soproni Zenekedvelők Egyesületét alkotó tagokat ismét a régi egyesületbe visszahódítania, illetőleg fuzionáltatnia sikerült. Az így erkölcsileg és anyagi tekintetben megerősödött Zeneegyesület legvirágzóbb kora épen Dr. *Wallner Ignácz* elnökségének és alelnökségének idejére esik. Buzgó és eredményes működését azzal honorálta a kör, hogy visszavonulásakor tiszteletbeli tagjává választotta őt.

Alapításának kezdete óta tagja volt a *Soproni Irodalmi és Művészeti Kör*-nek, sőt egyidőben alelnöke is. Érdemeinek elismeréseül az igazgató tanács tagjává választották élethossziglan.

Elnöke volt a *Soproni Paedagogiai Társaságnak*, még pedig megalakulása óta négyszer egymásután. Ötödször is elnöknek választatván azzal az indokolással tért ki a megtiszteltetés elől „hogy nem tartja helyénvalónak, hogy ennek az egyesületnek vezetése egy és ugyanazon személyben állandósuljon". Ettől kezdve tiszteletbeli elnöke lett a társaságnak.

Neki jutott az oroszlánrész a kormány által tervezett *Szabad Lyceum* létesítésénél is . Szervező képességével, kitartó szorgalmával nemcsak a legjobb munkaerőket sikerült összetoboroznia a soproni intelligencia minden rétegéből, önzetlen buzgalmával, körültekintő, tapintatos vezetésével egyúttal a Szabad Lyceum életrevalóságát is biztosítani tudta. Öt cikluson keresztül ennek a kulturintézménynek is elnöke volt. Hatodszor megválasztatván ezt a tisztséget nem vállalta el, mert egy alaptalan hírlapi támadás megsértette jogos önérzetét. A támadást szokott alapossággal és megcáfolhatatlan logikával visszautasította ugyan — de minden rábeszélés hiába volt — az elnökséget többé nem fogadta el.

Sopron sz. kir. város magas fokon álló kulturális intézményeinek számánál és régiségénél fogva országszerte nevezetes. Alig találunk városunkban olyan közművelődést szolgáló egyesületet, kört, erkölcsi testületet, különösen a régebbiek közt, melyet Dr. *Wallner Ignácz* önzetlen lelkesedéssel és páratlan munkaerejével ne támogatott volna. Igy választmányi tagja ma is a *Régészeti Társulatnak, Kaszinó Egyesületnek, Magán Betegápoldának, Katholikus Konventnek* és *Iskolaszéknek*, tiszteletbeli tagja a soproni *Football és Athletikai Clubbnak* stb. stb.

Végül nem hagyhatunk szó nélkül még egy kulturális és közhasznú intézményt, melynek megvalósítása, életbeléptetése a legnagyobb részben Dr. *Wallner Ignácz* érdemei közé tartozik; ez a *vegyvizsgáló állomás*. Évtizedeken át folytatott lankadatlan buzgalommal, szívós energiával fáradozott ennek az intézménynek megteremtésén, szóval és írásban bizonyítva ennek elodázhatatlan szükségességét. Szeme előtt egy a külföldi mintára berendezett, teljesen önálló hatáskörrel felruházott vegyvizsgáló állomás képe lebegett, miként azt Németország kisebb-nagyobb városaiban egyaránt láthatjuk. Ha ez nem is valósult meg teljes mértékben, el kell ismernünk,

hogy a mai alakjában fönnálló intézmény is nagy haladást jelent a multhoz képest, közhasznú volta épen napjainkban tünik ki leginkább, A földmívelést, ipart és kereskedelmet érintő vegyi vizsgálatoknál épen úgy, mint a közegészségügyi és élelmezési ügyekben egyaránt hasznára van a magánosoknak, valamint a köznek is.

Ha kutatjuk, miképen volt lehetséges rendes hivatali elfoglaltsága mellett ily széles körű köztevékenységet eredményes munkássággal betöltenie, azt Dr. *Wallner Ignácz* nagy tudásán és munkaerején kívül elsősorban ideálisan érző és gondolkozó lelkületének tulajdoníthatjuk. Tudásánál csak szerénysége volt nagyobb, szerénysége pedig kizárta a törtetést. Sokan vannak, kiket közéleti szereplésre egyéni hiúságuk, vagy önös érdekek kielégítésének vágya vezetett. Vannak, kik mások elnyomása révén érvényesültek, kiknek hírneve a jónak letiprása által emelkedett. Dr. *Wallner Ignácz* közéleti szereplése soha és senki előtt még a látszatát sem kelthette az érvényesülés vágyának. Sohasem rontott, hanem csak alkotott, senkit el nem nyomott, hanem inkább segített, gyámolított, mindenkinek komoly munkásságát megbecsülni és méltányolni igyekezett. Amennyire fogékony volt minden szép és nemes iránt, ép oly halálos ellensége annak ellenkezőjével szemben. Nagy felindulással kelt ki minden gazság ellen, különösen akkor, ha az a tisztesség álarcába bujt. A kicsinyes bosszúállást nem ismerte; ennek vele szemben alkalmazott eszközeit hallgatagon megvetette. Magával szemben szigorú bíráló volt, mások iránt mindig igazságos és méltányos. Türelmes volt más véleménnyel szemben, ellenfeleivel mindenkor tárgyilagosan és udvariasan vitatkozott. Ha ez lehetetlenné vált — akkor inkább elhallgatott.

Dr. *Wallner Ignácz* munkás életének súlypontja érdemekben gazdag köztevékenysége dacára mégis az *iskolára* esik. Mint mindenben, e téren meg kiváltképen kötelességérzettől áthatott szigorú lelkiismeretességgel végezte munkáját. Folytonos önképzéssel, lankadatlan szorgalommal nemcsak saját ismereteit gyarapította, a haladó kor követelményeinek megfelelő módszereket a tanításban is alkalmazta. Kiinduló pontját a Bölcseség könyvéből szokta meríteni, amely hangsúlyozottan kiemeli a világegyetem rendezettségét „mérték, súly és szám szerint"; az emberek kötelessége, hogy ezt kutassa, elérésére, megértésére pedig törekedjék. A vegytani oktatás alapja a kisérletezés lévén, nagy súlyt vetett arra, hogy bemutatandó kisérletei jól sikerüljenek. Gondos, időt igénylő előkészületeivel minden alkalommal biztosítani tudta a sikert. Előadásaiban arra törkedett, hogy minden óráján egy gondosan kimért kisebb szakasznak kerek, befejező, egész képét nyújtsa. Gyakori és összefoglaló ismétlés mélyíti a tudást, tervszerűen kidolgozott stöchiometriai feladatok pedig fejlesztik az értelmet. Elvont, kétes értékű theoriák felsorolása helyett előadásait mindenkor vonatkozásba tudta hozni a gyakorlati élettel. A száraz, unalomgerjesztő részletek elhagyásával, a lényeges dolgok plasztikus kidomborításával, tanítványai fi-

gyelmét állandóan lekötni, ébrentartani törekedett. Természetrajzi előadásai, hasonlóan a vegytaniakéhoz, a szemléltetésen alapultak. Tanítványai bizonyára emlékeznek még, hogy a növénytani órákon mindegyikük két példányt kapott a meghatározandó növényből, egyet szétbontás céljából, másikat gyűjteménye számára.

A legújabb időben annyira hangoztatott *tanulmányi kirándulásokat* tanári működésének kezdete óta meghonosította iskolánknál. Nemcsak kezdeményezője volt, hanem fáradhatatlan és önzetlen vezetője, aki akárhányszor anyagi áldozattól sem riadt vissza e fontos és az ismereteket bővítő hasznos, egyúttal a tanítás érdekeit is üdvösen támogató intézmény, a vegytani gyakorlatok intézményének megteremtése iskolánkban. Az itt elért eredményt igazán csak azok tudnák kellőkép méltányolni, akik intézetünkből kilépve később hivatásszerűen foglalkoztak a vegyészettel. Sokan vannak ilyenek, köztük akárhány igen magas állásba is eljutott. E gyakorlatokon főképen köztük akárhány igen magas állásba is eljutott. E gyakorlatokon főképen olyan alapvető munkálatokkal foglalkoztatta tanítványait, melyeknek elvégzéséhez a főiskolákon már ritkán jut hely és idő.

Mint tanár, később mint igazgató is igen nagy gondot fordított az iskolai *fegyelemre*. Fegyelmezési módszerét nyugodt megfontolás és jóakarattal párosult szigorúság jellemzik. Szükség esetén gyors közbelépéssel s a fegyelmi eszközök kemény alkalmazásával igyekezett rendet teremteni. A rideg kíméletlenséget ép úgy nem alkalmazta, amint hogy feddés alkalmával mindenkor tartózkodott tanítványainak önérzetét sértő módon megbántani. Maga is edzett ember lévén ellensége volt minden elpuhultságnak. Az elbírálásban hasonlóképen szigorú, mindamellett jóakaratú igazságérzete vezérelte, sohasem tévesztve szem elől a tanítvány egyéni hajlamát és tehetségét.

Mint *igazgató* mindenekelőtt tanártársainak bizalmát igyekezett megnyerni, amit alapos és széleskörű műveltségével, lekötelezően udvarias modorával, finom és tapintatos bánásmódjával hamarosan el is ért. Tisztelték és becsülték mindannyian, akik vele együtt működtek, mert nemcsak a vezetésben, hanem a tudásban és munkában egyaránt jó példát szolgáltatott mindenkinek. *Verba movent, exempla trahunt*, a szó csak lelkesít, a példa magával ragad, elvét nemcsak hangoztatta, de a gyakorlatban meg is valósította. Tudományos búvárlataival, ismereteinek folytonos mélyítésével ép úgy, mint a gyakorlati követelményeknek megfelelő eszközök alkalmazásával magának tekintélyt, iskolánknak jó hírnevet biztosított. Ismereteinek bővítésére sem költséget, sem fáradtságot nem sajnált. Erről tanúskodhatnak külföldön végzett tanulmányútjai is. Utazott Ausztriában, Német-, Olasz-, Görög- és Törökországban. Alapos ismerője volt Ausztria és Németország iskolai szervezetének.

Széles látóköre, vezetésre való rátermettsége a gyakran összehívott értekezleteken is megnyilatkozott. Minden alkalommal új eszmékkel és

gondolatokkal gazdagította ezeket a tanácskozásokat. Világos, tiszta előadását egyszerű keresetlenség, éles logika jellemzik. Szívesen meghallgatott minden véleményt s ha az jónak bizonyult, készséggel engedte azt érvényesülni. Magának csak az irányítást és felelőséget tartva fönn, minden, az iskola érdekeit érintő legaprólékosabb ügyet is előbb tanártársaival megbeszélt s csak azután intézkedett. Sohasem osztogatott rideg parancsokat, inkább szeretettel teljes tanácsokkal igyekezett hatni, elhatározásait azonban nemcsak célszerűen, hanem vasköveteteséggel hajtotta végre. Hivatalos látogatásai alkalmával észlelt tapasztalatait mindenkor fesztelenül és csak egy kiváló paedagogustól várható tapintattal közölte pályatársaival. Személyes ügyeket sohasem tárgyalt nyilvánosan, mindíg csak négyszemközt. Szívesen és személyválogatás nélkül támogatta mások tudományos törekvéseit; az ezt a célt szolgáló eszközök és módok előteremtésén valóban önzetlennek és fáradhatatlannak bizonyult. A hivatalával járó nagy felelőséget mindenkor és teljes súllyal átérezte, épen azért az iskolát érintő ügyeket a legaprólékosabb pontossággal és legszigorúbb lelkiismeretességgel végezte. Kutató szemét a legkisebb hiba, legcsekélyebb mulasztás sem kerülte ki, annak javításán, helyrepótlásán fáradhatatlan türelemmel dolgozott.

Tanári és igazgatói működése alatt az oktatással szemben mindíg a *nevelés* elsőbbségét vitatta. Tudás, készség, értelem kétes értékű javakká válhatnak, ha erkölcsi alap nélkül fejlesztetnek. Az iskolának valódi értéke az erkölcsi nevelésben rejlik. Épen azért nagy fontosságot tulajdonított a történelmi és klasszikus irodalmi ismereteknek s az úgynevezett reális tantárgyaknak egyoldalú fejlesztését és kizárólagos uralmát egyenesen károsnak minősítette az iskolára és életre nézve egyaránt. Igazán művelt embernek kell, hogy ismerje nemzete és vele együtt az emberiség fejlődésének történeti folyamatát; ezeknek ismerete hiján lehet valaki kiváló szakember, de magasabb ethikai vagy szociális kérdésekről senki sem alkothat magának tiszta fogalmakat.

Főfeladatának tekintette, hogy tanítványai lelkében a szép és nemes iránt való fogékonyságot fejlessze és megszilárdítsa. Minden káros hatást — ha a szükség kívánta, könyörtelen szigorúsággal is — elhárítani igyekezett.

Mindenről gondoskodó figyelme az iskola *anyagi* ügyeire is kiterjedt. Takarékos, jó gazdának bizonyult e téren is. Tanúsíthatják ezt a soproni állami főreáliskolai Segélyegyesület és Betegszoba, melyeknek alaptőkéjét az évenkint kiutalt, ezrekre rúgó segélyezések dacára 18 évi igazgatósága alatt nemcsak megkétszereznie, hanem ezenfelül még tetemes összegekkel gyarapítania sikerült. Távozása alkalmával a Segélyegyesület egyhangúlag tiszteletbeli elnökévé választotta.

Hosszú, negyvennégy évi működésének ezek volnának legkiemelkedőbb mozzanatai annak a férfiúnak, aki sohasem kereste a feltűnést, a

hiú látszatot s aki mégis évtizedeken át mozgató lelke, jótevő, irányító szelleme volt intézetünknek. Tudós elme, kiváló paedagogus, önzetlenül munkás honpolgár mintaképe, aki a kötelesség szent érzetétől áthatott lélekkel közel félévszázadon keresztül nem annyira szavakkal, mint inkább tettekkel szolgálta hazáját. Hervadhatatlan érdemeinek híre a trón zsámolyáig eljutott, nyugalomba vonulásának idején a *tankerületi királyi főigazgatói* címmel tüntette őt ki a felség kegye. Az aktiv szolgálattól való visszalépése nagy veszteséget jelent a magyar tanügyre, távozása őszinte és mély sajnálatot kelt mindenkiben, aki intézetünk sorsát lelkén viseli.*) Nevét nemcsak iskolánk annalesei örökítik meg felejthetetlenül, emlékét szívükbe vésték tanártársai, kik vele együtt működtek, valamint tanítványai, akiket nevelt és oktatott. A soproni állami főreáliskola hódoló tisztelettel köszönti távozó Mesterét s azzal az őszinte kívánsággal búcsuzik tőle, hogy nyugalmas életének hátralevő napjait még sokáig, nagyon sokáig boldog megelégedéssel élvezhesse!

Lauringer Ernő.

---

*) Dr. Wallner Ignácz nagy érdemeit meghatóan szép szavakkal ecsetelte s egyuttal jegyzőkönyvbe foglaltatta veszprémi Városy Tivadar győri tankerületi kir. főigazgató utolsó hivatalos látogatása alkalmával.